

บทคัดย่อ

ชื่องานวิจัย : การจัดการความขัดแย้งและสร้างความปรองดองตามแนวทาง
พระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดเชียงราย
ชื่อผู้ศึกษา : ณิชฐพงษ์ รั้งงาม
ทศพล พงษ์ตะเ
สาขาวิชา คณะ : สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น สำนักวิชาการบริหารรัฐกิจ
ปีการศึกษา: 2558

การศึกษากิจการจัดการความขัดแย้งและสร้างความปรองดองตามแนวทางพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) เพื่อศึกษาแนวความคิดการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษานโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการและแผนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างความปรองดองตามแนวทางพระพุทธศาสนา ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 3) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการความขัดแย้งและสร้างความปรองดองตามแนวทางพระพุทธศาสนาภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดเชียงราย โดยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้กำหนดแนวทางการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ 1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเป็นการค้นคว้า เก็บข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความ และงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา และ 2) การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ผลการศึกษาพบว่า

แนวความคิดการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางพระพุทธศาสนาสามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวทางด้วยกัน แนวทางแรก คือหลักธรรมในการสร้างความปรองดองและสามัคคีได้แก่ สังคหวัตถุ 4, พรหมวิหาร 4, สारณียธรรม 6 เป็นต้น แนวทางที่สอง คือหลักธรรมที่นำมาประยุกต์ปฏิบัติเพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความปรองดองประกอบไปด้วย 1) อคติ 4, ฆราวาสธรรม, สัมปรีชธรรม รวมไปถึงการรักษาศีล 5 ซึ่งหมายถึงข้อปฏิบัติตนขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อควบคุมความประพฤติทั้งกาย วาจาและใจให้เป็นปกติและนำมาซึ่งความสงบสุขของสังคม

นโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการและแผนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างความปรองดองตามแนวทางพระพุทธศาสนา เกิดขึ้นจากมาตรการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคม ดังนั้นจึงมีลักษณะของ

การกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายแบบ top-down คือคำสั่งถูกกำหนดจากหน่วยงานของรัฐแต่เพียงอย่างเดียว โดยกำหนดให้กรมการศาสนาเป็นหลักสำคัญในการขับเคลื่อน จากยุทธศาสตร์ 4 ประการคือ 1) ส่งเสริม สนับสนุน บทบาทของภาคคณะสงฆ์ องค์การทางศาสนาในการนำมิติศาสนามาแก้ไขปัญหาวิกฤติของชาติ 2) พัฒนากลไกกระบวนการขับเคลื่อนนำมิติทางศาสนาสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทย 3) การสร้างค่านิยมและปลูกจิตสำนึกให้คนไทย ปรองดองสมานฉันท์ และ 4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการขับเคลื่อนงาน เสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นปัจจัยประการสำคัญต่อการจัดการความขัดแย้งคือ ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่ต้องขับเคลื่อนและเป็นผู้กำหนดแนวทางร่วมกัน

กระบวนการจัดการความขัดแย้งและสร้างความปรองดองตามแนวทางพระพุทธศาสนา ภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดเชียงราย ได้ดำเนินการเป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็พบปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินโครงการหลากหลายประการ เช่น ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ดำเนินโครงการและประชาชน ปัญหาการไม่ได้รับสนับสนุนทางด้านงบประมาณ ปัญหาเกณฑ์การวัดผลประเมินผลซึ่งไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนการสมัครเข้าร่วมโครงการฯ กับการลดปัญหาความขัดแย้งหรือส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในสังคม เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวส่งผลสำคัญต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ซึ่งจะสิ้นสุดโครงการฯ ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2560

ข้อเสนอแนะในการศึกษา ในการสร้างความปรองดองและแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง ประเด็นสำคัญคือการ สร้างความเข้าใจของผู้ขัดแย้งผ่านการพูดคุย ทั้งในระดับกลุ่มแกนนำและกลุ่มประชาชนผู้ได้รับผลกระทบเพื่อแสดงทัศนคติและสร้างความเข้าใจ, การจัดทำยุทธศาสตร์มาตรการและแผนการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งและสร้างความปรองดองตามแนวทางพุทธศาสนา ควรให้หน่วยงานในระดับล่างและประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการและควรปรับปรุงกระบวนการดำเนินโครงการฯ เช่น ลดเกณฑ์ร้อยละของจำนวนผู้สมัคร สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการฯ และกำหนดเกณฑ์ในเชิงคุณภาพ ให้มีกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสามารถวัดผลประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม